

stuur hield de boot af en deed van die weigering mededeling aan de afdelingen; alle afdelingen waren het er mee eens, behalve de afdeling-Maastricht: een nieuw bewijs dat de communisten naar verhouding in Zuid-Limburg de meeste invloed hadden gekregen.

'Over het algemeen', aldus van Oudheusden en Verboom, 'werd de macht van de communisten in het Zuiden overschat'¹; zo stond in een uit begin '45 daterend rapport van het Militair Gezag het volgende te lezen: 'De toename van het communisme in het Zuiden van ons land, ook al is deze toename niet zo groot als de communisten verwacht hadden, heeft toch in sommige plaatsen dusdanige vormen aangenomen dat dit gevaar, ook voor het Zuiden van ons land, wel terdege onder het oog moet worden gezien'. Ten bewijze werd geciteerd uit 'een geheim verslag van een onlangs gehouden vergadering van de CPN-leiders te Eindhoven' (dit zal wel de vergadering geweest zijn waar men de partij formeel had heropgericht): 'Zodra in Nederland een verkiezing zal worden gehouden, dan zullen wij eerst proberen, met kalmte de macht in handen te krijgen' (dat vergde op zijn minst dat een 'eenheidsfront' met de SDAP zou worden gevormd); 'lukt dat niet, dan zullen wij met wapengeweld naar de macht grijpen. Wij hebben reeds een geheime opslagplaats van wapenen.'² Of deze uitlating inderdaad is gedaan, vermogen wij niet te beoordelen; zo ja, dan getuigde zij van een volstreekte miskennis van de binnenlandse verhoudingen alsook van de internationale; dat laatste had men al kunnen opmaken uit het ingrijpen van *Shaef* bij de troebelen in België, eind november, en, sterker nog, uit het ingrijpen van de Britten in bevrijd Griekenland, in december, waar wij in ons volgende deel dieper op zullen ingaan.

Terugblik

De politieke strijd die in het bevrijde Zuiden is geleverd, is, zo schreven wij eerder, in de eerste plaats een strijd geweest pro en contra de 'vernieuwing': 'vernieuwing' in die zin dat Nederland zou breken met de verzuiling welke zich sinds de tweede helft van de negentiende eeuw had afgetekend en die wij in *Voorspel* in haar historische ontwikkeling

¹ Van Oudheusden en Verboom: *Herstel- en vernieuwingsbeweging in het bevrijde Zuiden*, p. 159. ² Aangehaald a.v.